

- **Питання:** до вас звернувся один із батьків з приводу того, що другий завдає психологічного насильства дитини. Ви як сімейний адвокат, як будете збирати докази вчинення такого?

Відповідь адвоката Христини Кіт: Якщо говорити про психологічне насильство щодо дитини, перш за все, я запитую у батьків чи відвідує дитина психолога або дитячий психоневрологічний диспансер. Адже найбільш допустимий доказ - **висновки психолога**, без останніх важко довести психологічне насильство.

Також доказом може бути характеристики класного керівника, вихователя або висновки шкільного психолога, які можуть свідчити про замкнутість дитини.

- **Питання:** Якщо вам телефонує дитина, і повідомляє що над нею зчиняється психологічне насильство та вона бажає, щоб ви були її адвокатом, що ви їй відповісте?

Відповідь адвоката Христини Кіт: Насамперед, я проконсультуюсь із дитиною, чи готова вона звернутися до служби у справах дітей, адже остання в даному випадку може представляти законні інтереси дитини. Якщо так, далі ми безпосередньо комунікуємо зі службою.

- **Питання:** Якщо ми бачимо, що наш клієнт не правий (застосовує методи гіперопіки або безвідповідально ставиться до своєї дитини або ж просить вчинити дії, які явно покликані покарати дитину, другого з подружжя). Як ми як адвокати маємо вчинити, якщо клієнт наполягає, а знаємо що це може зашкодити? Чи можемо ми, не будучи психологами та коучами, радити клієнту як виховувати дитину?

Відповідь адвоката Світлани Савицької: Враховуючи морально-етичні цінності, якщо позиція або методи клієнта щодо виховання дитини не відповідають таким, я відмовлюся вести таку справу, і прямо про це скажу.

Захищаючи клієнта, ми в першу чергу захищаємо права дитини. Її інтереси ми відводимо на перший план.

Щодо другого питання, ми можемо порадити клієнту вчиняти правильно як адвокати зі свого профілю. Щодо психологічного аспекту - радимо звернутися до психолога.

- **Питання:** Якщо дитина порушила правила поведінки у школі не вперше, і нічого не допомагає щоб зупинити такі дії. Учитель, розуміючи безсилля, змушує таких дітей стояти в кутку цілий день при всіх учнях або додатково прибирати. До нас, як до адвокатів з цього приводу звертаються батьки, які кажуть що це психологічне насильство або булінг. Які будуть поради колегам-адвокатам щодо перших дій у таких випадках (перші кроки)?

Відповідь адвоката Лариси Гретченко: У ситуації, коли відносно дитини зі сторони педагога вчиняються такі чи інші дії, які містять ознаки булінгу або інших видів насильства, потрібно діяти по аналогії порядку реагування на випадки булінгу в закладах освіти. Таким порядком передбачено, що першим має бути повідомлений про випадок один із законних представників, а також органи поліції, служба у справах дітей. Коли до нас звертаються батьки, ми можемо оформити та подати письмове звернення до закладу освіти про випадок, який стався.

- **Питання:** До вас приходять сторона медіації, і ви розумієте, що вона застосовує як метод виховання психологічне насильство, яке травмує дитину. Як в таких випадках реагувати медіатору? Чи медіабельний такий кейс?

Відповідь медіатора Тетяни Білик: Коли ми розуміємо, що батьки застосовують психологічне насильство у відношенні до дитини, а також при консультаціях бачимо такі випадки - ми відразу про це відкрито говоримо сторонам. Адже бажаючи досягти спільного консенсусу, ми маємо бути повністю відкриті. Звичайно, ми можемо порадити сторонам звернутися до психолога. Ці всі дії спрямовані перш за все, на забезпечення інтересів дитини. Згідно морально-етичного кодексу медіатора, якщо ж є відмови сторін/сторони виправити ситуацію, ми не можемо таких допустити до процедури медіації.